

גוט שבת Gut Sábész

19. évfolyam 5. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 16:03 • ג' חשוון תשע"ז • 2016. 11. 4. • פרשת נח • Szombat kimenetele: 17:09

Chesván – a szürke hétköznapi ideje

Ezen a héten léptünk át az ünnepekben gazdag Tisriből Chesván hónapba, amit szokás MárChesvánnak, vagyis keserű Chesvánnak is hívni. Ebben a hónapban ugyanis egyetlen ünnep sincs. A ragyogó ünnepekből hirtelen áthullunk a szürke hétköznapi idejébe. Az egy hónapnyi ünnepszünetben, ami mintegy ellentéte az előző hónapnak, lehetőségünk nyílik az ünnepi időszak inspirációit átvinni a mindennapokba, hogy a fizikai világunkat spiritualitással töltsük meg.

Chesván hónap az esőzések megkezdésének is a hava. A második Szentély idejében e hónap 7-ig tartott, mire minden zárándok, aki Szukkotra Jeruzsálembe érkezett, hazaért. Ezeknek a legtávolabb élő zsidóknak egé-

szen az Eufrátesz partjait kellett mennie. Ez a nap jelképezi azt, hogy visszatérünk a hétköznapihoz. Izrael földjén ettől a naptól kedve imádkoznak esőért az *ámida* imában. (A diaszpórában később, az őszi napéjegyzélséget követő 60. napon térünk át erre az imára.) Ez a hónap más szempontból is „esős”: ekkor kezdődött ugyanis Noé idejében az özönvíz, és egy évvel később ugyancsak ebben a hónapban hagyta el Noé a bárkáját.

Ebben a hónapban hunyt el Ráchel őspanyánk, az egyetlen a matriarchák közül, aki nem a Máchéla barlangban nyugszik. Sírja a Betlehembe vezető út mentén található, itt helyezte őt örök nyugalomra Jákov. Ráchel sírja azóta is zarándokhely, ahol a zsidók imádkoznak, és kéri az

őspanya segítségét és közbenjárását. A lubavicsi haszidok ebben a hónapban emlékeznek meg a későbbi ötödik rebbe, Sálom Dovber Schneersohn rabbi születéséről.

Miért is keserű Chesván? Mert nincs benne egyetlen nap sem, amely különleges alkalmat adna akár az ünneplésre, akár az elmélyülésre és megtérésre. Márpedig az ürességnél nincs szomorúbb dolog. Bölcsseink ugyanakkor azt is tanítják, hogy éppen ez a keserű, üres hónap lesz egy napon a legnagyobb öröm ideje, a hagyomány szerint ugyanis ebben a hónapban épül majd fel a megváltás idején a Harmadik Szentély Jeruzsálemben. Legyen ez mihamarabb, még napjainkban!

Fotókiállítás és árverés

November 20-ig vasárnaponként látogatható, 10.00 és 18.00 között a Vasvári Pál utcai zsinagóga épületében a Budapesti Talmud Egylet intézménye fennállásának 130. évfordulója alkalmából rendezett fotókiállítás. November 20-án, 16 órakor a művek kalapács alá kerülnek – a jótékonyági árverésből befolyó teljes összeget az EMIH a zsinagóga felújítási munkáira fordítja.

Utazz ingyen Izraelbe!

Örömmel értesítünk Titeket, hogy idéntől az EMIH is szervez Taglit csoportot, melybe 18-27 év közötti zsidó fiatalok jelentkezését várjuk. A 10 napos úton egész Izraelt bebarangoljuk!

Jelentkezés: taglit@zsido.com

Időpont:

2016. december 25.-január 4.

A létszám kezd betelni, jelentkez minél előbb!

Mit kínál a Zstsz?

Jövő héten újabb izgalmas témákkal foglalkoznak a ZsTSz előadói. November 7-én, hétfőn Oberlander Báruch rabbi arról beszél, baj-e az önzőség és kit szerethetünk a legjobban. Másnap Megyeri Jonatán viszi hallgatóit időutazásra: egészen az egyiptomi kivonulásig megyünk vissza az időben.

Csatlakozzon Ön is!

További információ

és jelentkezés:

268-0183; posta@zsido.com

Ráchel sírja

Hetiszakasz

A megromlott emberiség

Szakaszunkban – *Noách* (1Mózes 6:9–11:32.) – a fiatal emberiség már annyira romlott, hogy megérett a pusztulásra. Isten „megbánta”, hogy a világot és az embert megalkotta, és elhatározza, hogy elpusztítja a világot, özönvizet hozva rá. Csupán *Noé* (Noách) találta érdemesnek, hogy megmeneküljön egy bárkában,

amelyben minden élőlény képviselve van. Utóbb ebből a családból – *Noách* három fiából – alakul ki az újabb emberi társadalom, miután Isten megígéri, hogy többé nem támaszt vízözönt. A szakasz végén feltűnik *Ávrám* (a későbbi Ábrahám), Sém leszármazottja, aki a monoteizmus letéteményese lesz.

Zsidó híradó

Egység: zsidóság és tudomány

Megjelent az *Egység* magazin 90. száma. A novemberi lapban betekintést nyerünk a lubavicsi Rebbe, Menáchem Mendel Schneerson világi tanulmányaiiba és megtudjuk, vajon vannak-e háláchikus előírások az orvosválasztásra. Szót ejtünk technikai újításokról is, melyekről a Rebbe így vélekedett: „Az új technológiák kifejlesztésének végső célja az, hogy szent dolgokra használjuk őket... az a tény, hogy világi célokra is használhatók, sőt, akár olyan dolgokra is, melyek a szentség ellentétei, csupán arra szolgál, hogy használhassuk a szabad akaratomat...”. Folytatjuk korábban megkezdett témánkat a magyarországi sírkertek helyzetéről: ezúttal egy civil összefogást mutatunk be a Kozma utcai zsidó temetőért. Véleményrovatunkban *Kőszeg Ferenc* történész publicisztikáját olvashatják Auschwitz emlékének továbbéléséről.

Olvasóink visszajelzéseiből tudjuk: értékelik és szeretik a megújult *Egység* magazint.

Újságunk kiadása nekünk is nagy öröm, ahogy előfizetőink számának gyarapodása is. Kérjük, ha teheti, megrendelésével támogassa Ön is az *Egység* magazin megjelenését!

Fizessen elő most a www.fizetes.zsido.com oldalon a 2017-es évre, és a 2016-ban megjelenő további számainkat ingyen postázzuk önnek. Újságunk korábbi lapszámait a www.zsido.com/egység oldalon találja meg elektronikus formában. *További információért hívja a 06 1 268-0183-as telefonszámot.*

Noé, a hős

A világ szereti a hősoket.

A szuperhősök fantasztikusak, emberfeletti, és be kell valljuk, hogy igazán túl vannak azon a szinten, mint ami számunkra elérhető, vagy legalábbis megcélózható lenne. Fantáziálhatunk róluk, de láthatjuk, hogy ezeknek a dolgoknak igazából nincs sok közük a mi valóságunkhoz. És én pont ezért szeretem *Noé* karakterét. Ő valós, élő hősként jelenik meg előttünk, aki kihívásai által talán emberibb, és ezért talán számunkra is könnyebben megérthető, megközelíthető.

Rási úgy jellemzi *Noét*, mint „kishitű” embert, akinek még az Isten által ígért özönvíz eljövételét illetően is kétségei voltak. Bölcsen meg is írják, hogy addig fel sem szállt a bárkára, míg el nem kezdődött az óriási esőzés, míg a víz el nem lökte hajóját a szárazföldről. Ez azt is megmagyarázza, hogy miért írnak sokan olyan kritikusan *Noéról*, főleg azon kontextusban mikor Ábrahámmal vagy Mózeszel hasonlítják össze. Számomra épp ez teszi *Noét* valódi hőssé. Mert igazi, mert hűv, mert emberi. Kétségei van-

nak, csakúgy, mint nekem vagy neked. Tudom, elvileg arra kellene törekednünk, hogy egy napon tetteink az ősapákéhoz legyenek hasonlatosak. De be kell valljam, számomra ez túl magas követelmény. Ezzel szemben *Noé* sok szempontból egy átlagos ember volt. Hitét olykor gyötrő kétségek tették próbára, de végül ennek ellenére is megtette, amit tennie kellett. Megépítette a bárkát, összeterelte az állatokat, és megmentette a civilizációt, hogy aztán nekikezdjen egy újnak a felépítéséhez.

Az öreg jiddis mondás tanítja: „*Fun a kasha shtarbt men nit*” – azaz „Egy kérdésbe még senki sem halt bele.” Az nem a világvége, ha nem kapsz minden kérdésre választ. Ez nem tragédia, ezzel még együtt lehet élni. A lényeg, hogy ne bénuljunk meg ezen kétségektől. Kérdések, és kétségek mellett is tudnunk kell mi a kötelességünk. Egy kérdésbe még senki sem halt bele. Tetteink azok, amik igazán számítanak.

**Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Yossi Goldman rabbi
írása nyomán**

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 16:00: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 13:00: Délutáni ima (a Keren Or-ban),

17:00: **Rabbinikus vita a szombati Rubik-kockázásról** (Oberlander Báruch előadása)

18:00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás, 9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*;

15:50: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok: 10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon):

5:30: Tanulás, 6:30: Reggeli ima

Péntek: 18:00: Tanulás, 18:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A kerítésmászó Rebbe

Röviddel az 1940-ben történt bár-micvóm után mentem Crown Heights-be, a Chábád jesivába. Ezen korai években még az előző Rebbe vezette a mozgalmat, s én abban a kiváltságban részesültem, hogy személyesen ismerhettem a vejét. Menachem Mendel Schneerson rabbi –, aki tíz évvel később átvette az előző Rebbe helyét – 1941-ben menekült Európából feleségével, Chaya Mushkával, aki az előző Rebbe lánya volt. Attól az időtől fogva Menachem Mendel rabbi a Chábád irodáiban dolgozott.

Emlékszem egy esetre, mikor egy szívességet kellett tőle kérjek, nevezetesen az írógépet szerettem volna kölcsönkérni. Elmentem hozzá és azt mondtam: „Van valaki, akinek szeretnék egy levelet írni, hogy közelebb hozhassam kicsit a hászidizmushoz. Ám az én kézírásom nem a legszebb, és ebből kifolyólag úgy gondoltam, hogy megnyerőbb lesz számára, ha egy gépelt levelet kap kézhez.” Erre a Rebbe – aki per sze ekkoriban még nem volt Rebbe – visszakérdezett: „Az én írógépet szeretnéd?” Erre én: „Ez az egy van itt.” „Boldogan kölcsön adom”, mondta. „De egy kitélletel: ma este az emeletre megyek az apóssommal, és nagyon későig leszünk ott. Mivel holnap már korán reggel itt kell legyél, hogy kinyisd az épületet az első haszidut órára, fontos, hogy időben érijél be. De ha nem mérs időben aludni, akkor talán elalszol, és késve érsz be, és ebben az esetben a diákok jobb híján csak az ajtó előtt tudnak majd toporogni. Így a következőt fogom tenni: hagyom, hogy az írógépet a szobádba vidd, és mikor végzel, hozd vissza, és tedd le az ajtó elé. Én meg, mikor visszaérek, kinyitom az irodát és visszateszem az asztalomra.”

Tetszett az ötlet, így belementem. Elvittem az írógépet, megírtam a levelet, majd vissza-

vittem a gépet, és az iroda ajtaja elé tettem, ahogy azt megbeszéltük. Már épp menni készültem, mikor a következő gondolat hasított belém: „Ez így nincs rendben. A Rebbe vejének magának kell majd lehajolnia, hogy felvegye a saját írógépét. Ez így nem tisztelettudó.” Így elhatároztam, hogy ott maradok és megvárom, hogy mikor visszaéér, akkor személyesen vihessem

A néhai Yosef Goldstein rabbi, akit sokan csak Yossi bácsiként ismertek, előadó volt. Rádiót, televíziót és magnót használt, hogy azokon keresztül inspirálja nemzedékének gyermekeit anekdotáival és zenéivel. Az interjút New Yorkban adta 2001 augusztusában.

neki vissza az irodájába. Így vártam. Már tíz óra is elmúlt majd szép lassan tizenegy és éjfél is. A szemem már kezdett lecsukódni. Már az egyet is elütötte az óra mikor tudatosult bennem, hogy milyen régóta várok rá. Attól féltem, hogy elalszom, és akkor megint csak neki kell visszavinnie a gépet az irodájába.

Elhatároztam, hogy lefekszem a lépcsőjére, így, ha megjön vagy rám kell lépnie, vagy felébrednie, hogy keresztüljusson rajtam. Ezután elaludtam, egészen addig míg hirtelen meg nem hallottam egy ajtó csapódását. Lépteket hallottam, majd megláttam a Rebbét, aki gyors léptekkel haladt lefelé a lépcsőn. Mikor meglátott, gyorsan átugrott, s már nyúlt is lefelé az írógépet. Gyorsan feltápaszkodtam, s én is megragadtam az

írógépet, pont egy időben velem. Majd azt mondtam: „Hagyd, majd én visszateszem a gépet a helyére, ne terheld magad.” Ő erre azt mondta: „Mondtam, hogy menj időben aludni, hogy holnap el ne késsél.” A vége az lett a dolognak, hogy együtt vittük a gépet az asztalához.

Ez ugyanaz az írógép volt, mint amivel az előző Rebbe a leveleit gépelt. Nekem még van is

zunk. Így követtük. A fiatalok segítettek az idősebbeknek, de így is többen a nadrágjukat szakították a kerítésen, hogy a Rebbét követően ők is átjussanak rajta. Mikor a szertartásról mentünk vissza, ugyancsak a Rebbe vezényletével kezdődött meg a nagy éneklés-táncolás. Ez volt az egyik legboldogabb emlékem, ami új értelmet nyert az ötödik lubavicsi Rebbe szavai által: „A világ talán azt mondja, hogy ha nem mehetsz be az ajtón, mássz be az ablakon, én azonban azt mondom: *Lökáthila Áriber* – kezd az ablakkal!”

Yosef Goldstein

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján. Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:
www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség Szembe nézni a rosszal

Mindenkinek megvan a maga „rossz oldala”. Lehetetlenség, hogy egy fizikai lény hibátlan legyen. A lényeg, hogy ne meneküljünk és ne bújjunk el a bennünk lévő rosszak elől. Azonban ne is adjuk át nekik magunkat kishitően. A cél, hogy szembenézzünk a ténnyel, hogy vannak rossz tulajdonságaink, és ha ezt megtettük, akkor módszeresen elűzhetjük őket. Önmagunk megismerésének és cselekedeteink fokozatos megtisztításának útja tűnhet visszataszítósnak, ez azonban a Teremtőnek tetsző út.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha Egészen sült csirke, zöldségekkel tojásmentes

1 egész csirke
2 szál répa
1 kis padlizsán
1 cukkini
1 fej hagyma
1 érett paradicsom
4 gomba
10 gerezd fokhagyma
néhány evőkanál olívaolaj
só és zúrárt ízlés szerint

A zöldségeket megtisztítjuk, a fokhagyma kivételével mindet nagyobb kockákra vágjuk. A csirkét az erre a célra szolgáló edény rúdja-ra húzzuk, ha nem rendelkezünk ilyen formával, akkor egy jénai tál közepére fektetjük. A zöldségeket elrendezzük körülötte. A fokhagymagerezdek egy részét a zöldségek közé keverjük, 4-5 gerezdet pedig a csirke bőre alá rejtünk. A húst és a zöldségeket is meglocsoljuk olívaolajjal, sóval, zúrártal fűszerezjük. Az egészet lefedjük alufóliával, és két órán át sütjük 220 fokos sütőben. Ezután a fóliát eltávolítjuk, és még néhány percig grillezzük, hogy a hús ropogóssá süljön.

A zúrárt nevű fűszer szárított izsópból készül, só és szezámmag hozzáadásával, Izraelben népszerű fűszerkeverék. Érdekes belőle otthon tartani, zöldség- és húskételek, valamint saláták aromás ízesítője.

Aki újjáépítette a Thököly úti zsinagógát

Schück Jáákov Jozsef (Jenő) tábori rabbi visszaemlékezései

A tragikus módon kiegészített Thököly úti ortodox zsinagóga nem először élt át pusztulást. A Holokauszt idején súlyosan megrongálódott zsinagógát a háború után Schück Jáákov Jozsef ortodox főrabbi vezetésével újították fel.

A magyar hadsereg tábori rabbi a gyermekeinek és unokáinak – akik között szép számmal találunk lubavicsi rabbikat is – „Nagypapa mesél a gyerekeinek” címmel írta meg visszaemlékezéseit.

Ebben így emlékszik vissza első látogatására a Thököly út 83-ban: „Egy kisebb sül (zsinagóga jiddisül – a szerk.) volt, eléggé életképes, ami a taglétszámot illeti, de az épületet teljesen kiegészítették a magyar náci: az ablakokat karton borította ott, ahol üvegnek kellett volna lennie. Ám a hátsó kert tágas és lenyűgöző volt rengeteg árnyas fával és cserjével” – márpedig ez fontos szempont volt az ötgyerekes Schück családnak.

A rabbi munkához látott, és összeszervezte a közösséget, hogy megtisztítsák és helyreállítsák a zsinagógát. A felújítás vezetőjétől jött az ötlet, hogy neon-csővekből kirakott Dávidcsillaggal világítsák meg a Tóraszekrényt és a bimát. „Amikor elkészült, úgy nézett ki, mint

egy ékszerdoboz, nagyon csinos volt. Ez a sül volt az első, és azt hiszem, az egyetlen neon-sül Budapesten.”

Az ortodox bét din nem is nézte jó szemmel ezt a modern tempót: „Jáákov Jozsef, nem neked kellett volna az elsőnek len-

ni, aki neont használ.” – rótták meg az akkor a húszas évei végén járó ifjú rabbait. Azonban, amikor meglátták a gyönyörűen kifestett zsinagógát, a legszigorúbb ortodox elvárásokat is kielégítő női szakasszal és a ragyogó neon-fényekkel, csak ennyit

mondtak: kóser. A „neon-sül” megnyithatta kapuit. Az avató ünnepségén a zsinagóga és a kert is megtelt, a kántor énekét a fákra erősített hangszórókon át is hallgathatták az összegyűltek.

Más feladatok mellett Schück rabbi egy zsidó programot is vezetett a rádióban. Egyik alkalommal 1953-ban egy férfi lépett a stúdióba és Schück Jenőt kereste. A rabbi aggódva lépett elő, kezében a beszédével, amin rajta volt a cenzúra engedélye. A férfi azonban kitépte a kezéből a beszédét és egy másik lapot adott át neki azzal, hogy ezt kell elmondania az adásban. Hiába érvelt a rabbi, hogy ennyi idő alatt nem tud felkészülni az idegen szövegből, nem volt mit tennie: „Feleségem volt és öt gyerekem otthon. Ha megtagadom a kérést, tudtam ... többet senki nem tudna a holléteiről.” Mint írja, ez vezetett ahhoz, hogy 1957 elején családjával elhagyja Magyarországot. Még abban az évben Ausztráliába utaztak, és ott kezdtek új életet.

A rabbi válaszol

Halál – A legfontosabb, hogy nincs róla szó

Ön szerint melyik a legfontosabb tanítás az ön vallásában, amely a halállal kapcsolatban született? – tette fel a kérdést a hír24 portál Köves Slomó rabbinak.

Nehéz lenne pár bekezdésben összefoglalni a judaizmus tanításait ebben a kérdésben. Így például azt, hogy mit mond a zsidó vallás a halál utáni életről, az emberi lélek minőségéről, az élet kezdetének és végének vallásjogi kérdéséről és a lélekvándorlás vallásfilozófiai jelentéséről.

Ezért aztán nem is ezeket a témákat emelném ki, hanem ma-

gát a tényt, hogy érdekes módon maga a Tóra, Mózes öt könyve, a judaizmus és a monoteista vallások alapműve, érdekes módon egyetlen helyen sem említi a halál utáni élet kérdését. Nem beszél sehoh – Ádám és Éva egészen más jellegű kontextusán kívül – az Éden és a Pokol témaköreiről, vagy a halál utáni, túlvilági jutalom és büntetés kérdéseiről.

Erre feltehetően az a legkézenfekvőbb magyarázat, hogy a Tóra, az Élet könyve – héberül így is nevezzük: *Torát cháim*, azaz az „Élet Tórája”. A Tóra, csakúgy mint maga a Judaizmus

az evilági életre, és az evilági életünk során adott isteni feladatokra koncentrálnak. Mélyen azt tanítja, hogy bizonyos értelemben ez a világ, a fizikai valóság a szellemi világoknál is fontosabb, itt valósul meg ugyanis az egész mindenség teremtésének célja, mégpedig, hogy az ember a saját szabad akaratából, a jó és a rossz közül a jót a válassza. Az „isteni rejtőzködés” világát istenesebbé, jobbá és szebbé tegye.

„Jobb egy megtéréssel és jócselekedetekkel kitöltött óra ezen a világon, mint az egész túlvilági élet.” (Atyák 4:17.)

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia
A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

